

Joanna Pyszna, WT UKSW

Prymat miłości w duchowości Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego

The Primacy of Love in the Spirituality of the Congregation of the Sisters of the Resurrection

STRESZCZENIE:

DESAKRALIZACJA I LAICYZACJA ŻYCIA SPOŁECZNEGO, RELATYWIZM AKSIOLOGICZNO-MORALNY ORAZ ROZPRZESTRZANIAJĄCY SIĘ SEKULARYZM TO NAJWIĘKSZE WYZWANIA, PRZED JAKIMI POSTMODERNISTYCZNY ŚWIAT STAWIA OSOBY KONSEKROWANE. ODPOWIEDZIĄ ZAKONNIKÓW POWINNO BYĆ ŚWIADECTWO PRZYWIĄZANIA DO SPÓJNEGO SYSTEMU WARTOŚCI, W KTÓRYM MIŁOŚĆ BOGA I CZŁOWIEKA ZAJMUJĄ NADRZĘDNE MIEJSCE. ZGŁĘBIAJĄC CHARYZMATY POLSKICH INSTYTUTÓW ŻYCIA KONSEKROWANEGO, WARTO ZWRÓCIĆ UWAGĘ NA DUCHOWOŚĆ ZGROMADZENIA SIÓSTR ZMARTYCHWSTANIA PAŃSKIEGO ORAZ JEJ PRZEDSTAWICIELI: BŁ. CELINĘ BORZĘCKĄ CR, JADWIGĘ BORZĘCKĄ CR ORAZ PIOTRA SEMENEKĘ CR. ŁĄCZĄC ŻYCIE KONTEMPLACYJNE Z DZIAŁALNOŚCIĄ APOSTOLSKĄ, SIOSTRY ZMARTYCHWSTANKI USILNIE ZABIEGAJĄ O MORALNE ODRODZENIE ŚWIATA W DUCHU EWANGELICZNYCH BŁOGOSŁAWIEŃSTW. TA ODNOWA CZŁOWIECZEŃSTWA DOKONUJE SIĘ POPRZECZ MIŁOŚC, KTÓRA JEST ZARAZEM ISTOTĄ POWOŁANIA ZAKONNEGO, JAK I SERCEM DUCHOWOŚCI ZMARTYCHWSTAŃSKIEJ.

SŁOWA KLUCZOWE:

ŻYCIE KONSEKROWANE, ZGROMADZENIE SIÓSTR ZMARTYCHWSTANIA PAŃSKIEGO, SIOSTRY ZMARTYCHWSTANKI, ROK ŻYCIA KONSEKROWANEGO, PAPIEŻ FRANCISZEK, MIŁOŚĆ, BŁ. CELINA BORZĘCKA, JADWIGA BORZĘCKA, PIOTR SEMENENKO, ODNOWA ŻYCIA ZAKONNEGO, WSPÓŁCZESNY ŚWIAT, CR

ABSTRACT:

DESACRALISATION AND SECULARIZATION OF SOCIAL LIFE, AXIOLOGICAL MORAL RELATIVISM AND SPREADING OF SECULARISM ARE THE BIGGEST CHALLENGES THE POST MODERN WORLD POSE FOR THE CONSECRATED PERSON. THE ANSWER SHOULD BE A TESTIMONY OF RELIGIOUS ADHERENCE TO A COHERENT SYSTEM OF VALUES IN WHICH THE LOVE OF GOD AND MAN OCCUPY AN IMPORTANT PLACE. EXPLORING THE CHARISM OF POLISH INSTITUTES OF CONSECRATED LIFE IT IS WORTH TO PAY ATTENTION TO THE SPIRITUALITY OF THE SISTERS OF THE RESURRECTION AND ITS REPRESENTATIVES: BLESSED CELINA BORZECKA CR, JADWIGA BORZECKA CR AND FR. PIOTR SEMENENKO CR. IN COMBINING THE CONTEMPLATIVE LIFE AND APOSTOLIC ACTIVITY, SISTERS OF THE RESURRECTION URGENTLY STRIVE FOR THE MORAL REGENERATION OF THE WORLD IN THE SPIRIT OF THE EVANGELICAL BLESSINGS. THIS RENEWAL OF HUMANITY IS ACCOMPLISHED BY LOVE, WHICH IS ALSO THE CORE OF RELIGIOUS VOCATION AND SPIRITUALITY.

KEYWORDS:

RELIGIOUS LIFE, CONSECRATED LIFE, THE CONGREGATION OF THE SISTERS OF THE RESURRECTION, YEAR OF CONSECRATED LIFE, POPE FRANCIS, LOVE, SPIRITUALITY OF LOVE, BLESSED CELINA BORZECKA, JADWIGA BORZECKA, FR. PIOTR SEMENENKO, RENEWAL OF RELIGIOUS LIFE, MODERN WORLD, CR

W listopadzie 2014 r. rozpoczął się zapowiedziany przez Papieża Franciszka Rok Życia Konsekrowanego. Zbiegł się on z pięćdziesiątą rocznicą opublikowania soborowego dekretu o przystosowanej odnowie życia zakonnego „*Perfectae caritatis*”. Ojciec Święty zachęca tym samym do odnowienia życia konsekrowanego i przywrócenia mu dawnego dynamizmu, poprzez miłość, przyjaźń i jedność z Bogiem¹. Za następcą św. Piotra cała Stolica Apostolska wzywa osoby poświęcone szczególnej służbie Bożej do radosnego dawania świadectwa o sensie praktykowania rad ewangelicznych. „Oby ten Rok – zwrócił się do zakonnic i zakonników prefekt Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego kard. Joao Braz de Aviz – był czasem »ewangelizowania« własnego powołania i świadectwa o pięknie drogi, jaką jest *sequela Christi* w swych różnorodnych formach”².

W myśl wskazań Papieża Franciszka przygotowanie do przeżywania obchodów Roku Życia Konsekrowanego powinno obejmować pogłębianie znajomości duchowości zakonnej oraz charyzmatów instytutów życia konsekrowanego. Odpowiedzią na papieskie wezwanie może być podjęcie tematu duchowości polskich zgromadzeń zakonnych powstałych w II połowie XIX wieku, wśród których wyróżnić można Zgromadzenie Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa³.

W dobie kryzysu życia zakonnego należałoby przypomnieć najbardziej istotny element związany ze ślubowaniem rad ewangelicznych, jakim jest miłość. Ojciec Święty wielokrotnie podkreślał znaczenie miłości w życiu konsekrowanym, określanym przezeń jako ciągły proces dojrzewania do miłości prawdziwie macierzyńskiej i ojcowskiej⁴.

¹ http://pl.radiovaticana.va/news/2014/01/31/prezentacja_roku_%C5%BCycia_konsekrowanego,_rozpocznie_si%C4%99_wcze%C5%9Bniej_/pol-769156 (dostęp: 03.08.2014 r.).

² <http://www.zakony-zenskie.pl/index.phpaktualnoci/127-aktualnoci-2014/762-rok-ycia-konsekrowanego> (dostęp: 08.03.2014 r.).

³ Zgromadzenie Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa powstało w Rzymie w dniu 6 stycznia 1891 r.. Zostało założone przez dwie Polki, Celinę Borzęcką i jej córkę Jadwigę. Powołaniem Zgromadzenia jest wielbienie Boga, który jest Miłością, i głoszenia światu prawdy o Jego miłości do każdego człowieka przez uczestnictwo w Paschalnym Misterium Zbawienia. Siostry odwzajemniają tę miłość idąc z Chrystusem, zgodnie z hasłem Zgromadzenia: „przez krzyż i śmierć do zmartwychwstania i chwały”. Siostry Zmartwychwstania Pańskiego dzielą się dobrem wynikającym z otrzymanego charyzmatu, łącząc życie kontemplacyjne z działalnością apostolską. Starają się o religijne i moralne odrodzenie świata w duchu ewangelicznych błogosławieństw. Otwierają się na potrzeby bliźnich, posługując jako nauczycielki, wykładowczynie, wychowawczynie, przewodniczki duchowe, misjonarki, animatorki, rekolekcyjnistki, katechetki, pielęgniarki, opiekunki dzieci, chorych, starszych i potrzebujących. Aktualnie Siostry pełnią swoją misję w Polsce, we Włoszech, w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Wielkiej Brytanii, Australii, Argentynie, na Białorusi, a także w Tanzanii. Całym swoim życiem – słowem, modlitwą i pracą apostolską – głoszą Dobrą Nowinę o Zmartwychwstaniu Chrystusa, realizując w ten sposób Paschalny Charyzmat Zgromadzenia. Por. M. L. Mistecka, *Zmartwychwstanki charyzmat i dzieje 1891-1991*, t. II, s. 313-530.

⁴ Franciszek, *Autentyczni i konsekwentni (Spotkanie z seminarzystami, nowicjuszami i nowicjuszkami, Rzym, 6 lipca 2013)*, „L'Osservatore Romano”, 2013 CLIII (155), s. 6.

Celem artykułu jest przedstawienie miłości jako zasadniczego elementu duchowości Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstanków i analiza tejże cnoty w kontekście teologii duchowości, a zatem w perspektywie procesu uświęcenia i zjednoczenia z Bogiem.

Bibliografia wykorzystana w niniejszej pracy obejmuje źródła, opracowania i materiały pomocnicze. Najważniejszymi publikacjami podejmującymi interesujący mnie temat są: *List Okólny o Miłości* autorstwa Matki Teresy Kalkstein⁵, trzeciej po bł. Matce Fundatorce Celinie Borzęckiej⁶ przełożonej generalnej Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstanków oraz opracowanie s. Antoniny Pisarskiej CR *Powstanie i rozwój Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego*. We wstępie należy podkreślić, że duchowość Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstanków opiera się na systemie ascetyczno-mistycznym o. Piotra Semenki⁷, współzałożyciela męskiej gałęzi Zgromadzenia

⁵ Teresa Kalkstein urodziła się w 1888 r. Zdobyła staranne wykształcenie pedagogiczne i psychologiczne na Sorbonie i uniwersytecie we Fryburgu (Szwajcaria). Do Sióstr Zmartwychwstanków wstąpiła w 1911 r., przyjęta przez Matkę Fundatorkę Celinę Borzęcką. W Zgromadzeniu pełniła obowiązki mistrzyni alumnatu, przełożonej lokalnej, dyrektorki seminarium nauczycielskiego oraz pierwszej przełożonej prowincji polskiej, a następnie przełożonej generalnej. Ten najwyższy urząd pełniła przez 29 lat. Przygotowała i otworzyła cztery kapituły generalne. Długi okres jej trzykrotnej kadencji odcisnął na instytucie silne piętno jej nieprzeciętnej i bardzo mocnej osobowości. Działalność Matki Teresy Kalkstein CR przypadła na czas II wojny światowej oraz zapoczątkowanej przez II Sobór Watykański odnowy życia zakonnego. Zmarła w 1980 r. Por. M. L. Mistecka, *Zmartwychwstanki...*, t. II, dz. cyt., s. 45-50.

⁶ Celina Rozalia Leonarda z Chłudzińskich Borzęcka urodziła się 29 października 1833 r. w Antowili koło Orszy (dzisiejsza Białoruś). W 1874 r. wyszła za mąż za Józefa Borzęckiego. Po śmierci męża w 1874 r. wraz z dwiema córkami wyjechała do Rzymu. W Wiecznym Mieście poznała o. Piotra Semenkę CR – ówczesnego przełożonego generalnego Zgromadzenia Zmartwychwstania Pańskiego – którego wkrótce obrała za kierownika duchowego. Dnia 24 grudnia 1882 r. rozpoczęła próbę życia wspólnego, a 6 stycznia 1891 r. (w wieku 58 lat) wraz z córką Jadwigą złożyła śluby wieczyste. Ten dzień uznaje się za oficjalny początek Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa. Za życia Celinie Borzęckiej powstały w sumie 22 wspólnoty w Polsce i zagranicą. Jesienią 1891 r. został utworzony pierwszy klasztor na ziemiach polskich (w Kętach). W 1896 r. siostry rozpoczęły pracę apostołską w Bułgarii; potem w Częstochowie i Warszawie, a następnie, w 1900 r., w Stanach Zjednoczonych. Celina Borzęcka zmarła w niedzielę 26 października 1913 r. w Krakowie w wieku 80 lat. Pochowano ją w Kętach obok przedwcześnie zmarłej córki – Matki Jadwigi Borzęckiej CR. Kościół uznał świętość życia Matki Celinie: w 1944 r. rozpoczęto proces beatyfikacyjny, 11 lutego 1982 r. papież Jan Paweł II ogłosił dekret o heroicznosci cnot, a 25 lat później, 27 października 2007 r., Matka Fundatorka Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstanków została beatyfikowana w Rzymie w Bazylice św. Jana na Lateranie. Jej doczesne szczątki spoczywają w kościele św. Małgorzaty i św. Katarzyny w Kętach, dokąd w 2001 r. zostały przeniesione z krypty kęckiego klasztoru Sióstr Zmartwychwstanków. Por. T. M. Florczak, *Pierwsza zmartwychwstanka*, Poznań 2006, s. 7-103.

⁷ Piotr Semenka urodził się 29 czerwca 1814 r. w Dzieciolowie (woj. białostockie). W młodości rozpoczął studia w Wilnie, które przerwał na skutek wybuchu Powstania Listopadowego. W 1832 r. wyjechał do Francji, gdzie spotkał Bogdana Jańskiego i włączył się w założoną przez niego wspólnotę (*Domek Jańskiego*). Ukończył studia teologiczne w Rzymie, a 5 grudnia 1841 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Był głównym współtwórcą Zgromadzenia Księży Zmartwychwstania Pańskiego. W 1842 r. został pierwszym przełożonym nowej kongregacji. Funkcję tę sprawował przez wiele lat (1842-1845, 1873-1886). Był uważany za jednego z najbardziej uczonych ludzi Kościoła Katolickiego swojej epoki. Czynnie współpracował ze Stolicą Apostolską. Był cenionym duszpasterzem i spowiednikiem oraz kierownikiem duchowym wielu wybitnych kobiet (m. in.: bł. C. Borzęckiej, Sł. B. J. Borzęckiej, bł. F. Siedliskiej, bł. M. Darowskiej,

Zmartwychwstania Pańskiego. W celu omówienia problematyki należy więc sięgnąć nie tylko do bogatej spuścizny piśmienniczej Sióstr Zmartwychwstanków, ale również do pism ks. Semenienki. Analiza dostępnej literatury metodą analityczno-syntetyczną umożliwi prezentację tematu oraz pozwoli precyzyjnie określić tożsamość duchową Zgromadzenia Zmartwychwstanków w kontekście ascetyczno-mistycznego systemu życia wewnętrznego o. Piotra. O ile powstały prace szczegółowo omawiające duchowość Zgromadzenia Księżki Zmartwychwstańców, o tyle opracowania związane z instytutem żeńskim są raczej sporadyczne. Temat niniejszego artykułu można potraktować jako próbę wypełnienia tej luki.

1. Pojęcie miłości

Miłość jest szczególną cechą duchowości zmartwychwstańskiej, w której stanowi „cnotę najwznioślejszą, najważniejszą, będącą istotą i ukoronowaniem życia zakonnego”⁸. Miłość to zarazem najważniejszy element w wypracowanej na przestrzeni wielu lat zmartwychwstańskiej koncepcji teologicznej, opartej na stwierdzeniu, że „Bóg jest miłością” (1 J 4,8). Poznanie Boga jako miłości odbiło się na całym systemie ascetyczno-mistycznym ks. Semenienki. Słowa Jana Apostoła stanowiły dla zakonnika świadectwo, odkrywające samo sedno istoty Boga i Jego najwznioślejsze imię.

W nauce o. Piotra miłość jest ośrodkiem całego życia duchowego. Polega na całkowitym oddaniu się drugiej osobie, do tego stopnia, iż wzajemna zależność prowadzi do jednego życia, jednego istnienia i jednej istoty⁹. Oblubieńcza miłość między Bogiem a człowiekiem charakteryzuje się, według Semenienki, zupełnym zapomnieniem o sobie na korzyść, cześć i przyjemność osoby umiłowanej. Jak pisze: „Dla miłości nie ma już zgoła siebie, jest tylko ukochany. Jemu oddała siebie, i jemu oddaje wszystko; i daje, daje, daje, nic dla siebie nie zachowując”¹⁰; „Miłość żyje rozkoszą kochania i bycia kochaną”¹¹. „Kto dąży do miłości – wskazywała z kolei Matka Fundatorka Jadwiga Borzęcka¹² – ten daje i daje”¹³. „Miłość – dopełniała swój wywód Matka Teresa Kalkstein

sl. B. K. Białeckiej, bl. A. Truszkowskiej). Zmarł w Paryżu 18 listopada 1886 r. Jego doczesne szczątki spoczywają w kościele przy domu generalnym Księżki Zmartwychwstańców w Rzymie. Por. S. Urbański, *Duchowość zmartwychwstańska*, Warszawa 2003, s. 13.

⁸ T. Kalkstein, *List Okólny o miłości*, Rzym 1950, s. 1.

⁹ Zob. P. Semenenko, *Credo*, Kraków 1885, s. 230.

¹⁰ Tamże, s. 86.

¹¹ P. Semenenko, *Ćwiczenie duchowne*, Kraków 1903, s. 93.

¹² Jadwiga Borzęcka, współzałożycielka Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego, urodziła się 1 lutego 1863 roku w Obrębszczyźnie, niedaleko Grodna, jako czwarte dziecko Celiny Chludzińskiej i Józefa Borzęckiego. Po śmierci ojca w 1874 r. wraz z matką wyjechała do Rzymu, gdzie poznała księdza Piotra Semenienkę, którego obrała za przewodnika duchowego. Po odbytych rekolekcjach, 25 marca 1881 r., zdecydowała się współpracować z matką przy założeniu nowego zgromadzenia, w którym pełniła funkcję asystentki generalnej. Zmarła w opinii świętości 27 września 1906 r. w Kętach w wieku 43 lat. Dnia 11 lutego 1982 r. papież Jan Paweł II ogłosił dekret o heroicznosci jej cnót. Por. M. L. Mistecka, *Zmartwychwstanki, charyzmat i dzieje 1891-1991*, t. I, s.73-208.

¹³ J. Borzęcka, *Notatka z dnia 13 czerwca 1905 r.*, w: tejże, *Łaska oddania się Panu*, Rzym 1992, s. 119.

– oto cały ideał doskonałości zakonnej, całe zadanie życiowe, które tu sobie wspólnie rozważamy, ażeby się zachęcić do większej miłości wzajemnej, nie znającej granic w ofiarności. Miłość za miłość”¹⁴.

W rozważaniach nad miłością należy sięgnąć również do dogmatyki. Według o. Piotra Semeneni Bóg jest miłością zarówno w swym wewnętrznym trójosobowym życiu (*ad intra*), jak również w swoim działaniu wobec stworzeń (*ad extra*)¹⁵. Utożsamienie natury Boga z miłością znajduje swoje odbicie w teologii trynitarniej: skoro Bóg jest miłością, musi koniecznie kochać, czego skutkiem okazuje się troistość Osób¹⁶. Z kolei miłosne działanie Trójcy Świętej w stosunku do stworzeń poznajemy za sprawą tajemnicy zjednoczenia Boga z człowiekiem, poprzedzonego dziełem stworzenia (rozumianym jako podzielenie się z ludźmi dobrem istnienia) oraz dziełem odkupienia (będącym przywróceniem ludzi do łaski po grzechu pierwotnym). W ekonomii zbawienia Wcielenie dodatkowo nadaje miłości charakter personalny: Bóg-Miłość staje się człowiekiem. Następnie w Misterium Paschalnym, które jest centralnym wydarzeniem w historii zbawienia, fundamentem chrześcijańskiej wiary, a – z racji szczególnej łaski Bożej – również sercem duchowości obu zgromadzeń Zmartwychwstania Pańskiego, miłość przybiera oblicze zmartwychwstania i życia.

Konstytucje, Reguła i Dyrektorium Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstanków podkreślają konieczność oparcia życia zakonnego na miłości. Ukazują miłość jako powód istnienia Zgromadzenia, samo Zgromadzenie zaś jako dzieło szczególnej miłości¹⁷. „Miłość – przypominała siostrom Matka Zofia Szulc¹⁸ – jest naszym Zakonem. Tym się szczytujemy. Za tę prawdę, położoną jako fundament naszego życia i działania, dziękujemy Bogu razem z naszymi Założycielkami. Trzeba więc, abyśmy wkorzone w Miłość, w miłości i z miłością oceniali każdą rzecz, każdą sprawę, każde zadanie i każdą osobę”.

2. Miłość istotą życia wewnętrznego

Bóg jest przyczyną sprawczą, celową, materialną i formalną wszystkiego, co istnieje. Stworzenie człowieka nie było kaprysem Boga, ale samoudzieleniem się Jego bezintere-

¹⁴ T. Kalkstein, *List...*, dz. cyt., s. 7.

¹⁵ P. Semenenko, *Ćwiczenia...*, dz. cyt., s. 93.

¹⁶ „Ojciec rodzi Syna, miłość rodzi miłość, a Ojciec i Syn wypuszczają z siebie Ducha Świętego, wspólnej miłości wspólną miłość: jedność i pełność miłości, i tak miłość nieskończona w sobie samej, w miłości nieskończenie spotęgowanej, wiekuiście spoczywa w nieskończonym szczęściu. Tak, Bóg sam w sobie jest tajemnicą nieskończonej miłości”. Tamże, s. 93.

¹⁷ P. Smolikowski, *Dyrektorium Zgromadzenia SS. Zmartwychwstania Pańskiego*, Lwów 1932, s. 11.

¹⁸ Maria Marta Magdalena Szulc urodziła się 7 lipca 1908 r. w Warszawie. W 1928 r. rozpoczęła studia w Szkole Głównej Handlowej. W 1931 r. wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstanków, gdzie otrzymała imię zakonne Zofia. Po ślubach oddała się pracy z młodzieżą. W 1957 r. została przełożoną klasztoru w Warszawie (Żoliborz), dwa lata później przełożoną Prowincji Warszawskiej, a później delegatką generalną. W 1967 r., została wybrana na stanowisko matki generalnej. Urząd ten pełniła przez dwie kadencje. Jej posługa przypadła na trudny okres reformy życia zakonnego, zapoczątkowanej przez II Sobór Watykański. Odznaczała się miłością, cierpliwością, łagodnością i wyrozumiałością. Zmarła w Rzymie w Wielką Sobotę 5 kwietnia 1980 r. w czasie trwania XI Kapituły Generalnej. Por. M. L. Mistecka, *Zmartwychwstanki...* t. II, dz.cyt., Lublin 2000, s. 53.

Odpowiedzią na miłość Boga jest w człowieku życie nadprzyrodzone, będące sposobem uczestnictwa w życiu Bożym. W miarę współpracy z łaską Bożą człowiek upodabnia się do Boga na wzór Chrystusa (por. Rz 8,29). Jest to proces obejmujący trzy wyróżnione w teologii duchowości etapy życia wewnętrznego: oczyszczenie, oświecenie i zjednoczenie.

sownej, uprzedzającej i bezwarunkowej miłości. Wiara w tak pojętą miłość Bożą jest podstawą rozwoju życia duchowego według koncepcji przedstawicieli duchowości zmarłychwstańskiej. „To Jego [Boga – J.P.] najwyższe zadowolenie – pisał ks. Semenenko – że się wierzy w Jego miłość!”¹⁹.

Doświadczenie duchowe bł. Celiny Borzęckiej pokazuje, że po grzechu pierworodnym wiara w miłość Boga nie jest dla człowieka sprawą naturalną i oczywistą. Sama Matka Fundatorka przyznaje w swoich zapiskach, że dopiero po latach Bóg objawił się jej jako Miłość²⁰. Zrozumiawszy znaczenie tego doświadczenia w rozwoju życia wewnętrznego, prosiła o. Semenenkę: „Niech mi Ojciec dużo mówi o miłości Pana w stworzeniu nas. Gdy miłośnie tę łaskę przyjmę i zrozumiem, będę ceniła wszystko, co mnie spotka w życiu, nie będzie trudu, nie będzie goryczy, będzie słodkie przyjmowanie tego, co dziś oburzenie sprawia, i będzie cierpliwe i słodkie oczekiwanie chwili, gdy On zawoła do Siebie”²¹. Ta ewaluacja duchowej postawy Założycielki miała ogromny wpływ na kształtowanie się Konstytucji Zgromadzenia, w których już na wstępie podkreślono: „Bóg, który jest Miłością, pierwszy nas umiłował i powołał do doskonałej miłości w tym Zgromadzeniu, abysmy przez odwzajemnioną miłość Boga i wypływającą z niej miłość wszystkich ludzi, szczególnie naszych siostr, wypełniły Nowe Prawo Chrystusa”²².

Bóg-Miłość oddając się człowiekowi oczekuje od niego tego samego. „Zbrodnią jest – pouczał o. Piotr - nie kochać Go [Pana Jezusa - J.P.] ze wszystkich sił swoich, nieskończenie, rzekłbym, namiętnie, zapalczywie, szalenie”²³. Pośród wszystkich stworzeń tylko osoba ludzka jest zdolna do osobowego dialogu ze Stwórcą. Człowiek jest jedyną istotą, która jest w stanie odpowiedzieć (rozumowo i w sposób wolny) na słowo Boga, czyli wejść w między-

¹⁹ P. Semenenko, *Listy duchowne*, Kraków 1924, s. 23.

²⁰ Zob. T. Kalkstein, *Życie wewnętrzne Matki Celiny Borzęckiej i jej praca nad siostrami*, Poznań 1936, s. 19.

²¹ C. Borzęcka, *Zapiski i notatki 1881-1913*, Rzym 1984, s. 47.

²² *Konstytucje Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa*, Rzym 1995, 2.

²³ P. Semenenko, *Listy...*, dz. cyt., s. 12.

osobową relację z Najwyższym (*capax Dei*). Prowadzenie dialogu z Bogiem może być uznane wręcz za powołanie człowieka. Odwzajemnienie uprzedzającej miłości Boga jest więc „duszą świętości”²⁴. „Nasza chęć odplacenia wzajemnością Bogu - podaje Reguła Zgromadzenia - niech będzie doskonałym powodem naszego życia i działania”²⁵.

Odpowiedzią na miłość Boga jest w człowieku życie nadprzyrodzone, będące sposobem uczestnictwa w życiu Bożym. W miarę współpracy z łaską Bożą człowiek upodabnia się do Boga na wzór Chrystusa (por. Rz 8,29). Jest to proces obejmujący trzy wyróżnione w teologii duchowości etapy życia wewnętrznego: oczyszczenie, oświecenie i zjednoczenie.

Postawy człowieka w relacji z Bogiem nie da się zrozumieć bez odwołania się do teologii. Człowiek został obdarowany przez Boga darami naturalnymi (dusza, ciało, rozum, wolność), nadprzyrodzonymi (łaska uświęcająca, życie Boże, wiara, nadzieja, miłość, przyjaźń z Bogiem) oraz pozanaturalnymi (nieśmiertelność i integralność). Na skutek grzechu pierworodnego utracił on jednak dary nadprzyrodzone i pozanaturalne. Grzech pierwszych rodziców zniekształcił obraz Boży w człowieku. Pokusa zrównania się z Najwyższym wzbudziła w człowieku chęć zabsolutyzowania swojej autonomii moralnej. Upadek zdeintegrował naturę ludzką do tego stopnia, że człowiek zaczął uchylać się od dialogu z Bogiem. W obecnym stanie zjednoczenie z Panem musi być poprzedzone oczyszczeniem władz człowieka: rozumu, serca i woli. Rozum musi ponownie dojrzeć do przyjęcia Boga jako prawdy, serce – jako dobra, natomiast wola – jako zasady życia. Oczyszczenie wymaga od człowieka podjęcia wysiłku pracy nad sobą, biorąc za cel, zgodnie ze słowami bł. Celiney Borzęckiej, „doprowadzenie siebie do ciągłego stosunku z Panem Jezusem”²⁶, co jest charakterystyczne dla drugiego etapu rozwoju życia wewnętrznego, tj. oświecenia. To wtedy, dzięki łasce Bożej, następuje w człowieku przewaga działania Bożego. Wówczas powoli rozpoczyna się stan „żyjącej, osobistej miłości, która na miejscu »ja« ma stanąć i żyć, być wszystkim, być nowym, przemienionym »ja«, samym Jezusem powtórzonym w człowieku i w człowieku żyjącym”²⁷. To wszystko prowadzi do zjednoczenia i wewnętrznego zmartwychwstania, odkąd to Syn Boży i człowiek wspólnie dzielą serce, umysł, duszę, chęć, rozum, wolę, czas i wieczność²⁸. Cnoty teologiczne (wiara, nadzieja i miłość) osiągają wówczas stopień najwyższy właściwy postawom heroicznym. Następuje „transformacja ducha ludzkiego przez miłość”²⁹. Im doskonalsza jest miłość, tym pełniejsze jest zjednoczenie.

Owoce miłości do Pana jest pełnienie Jego woli, co nie ogranicza się tylko do zachowywania przykazań, ale dotyczy nawet najbardziej subtelnych przejawów ludzkiej egzystencji. Ochoce spełnianie woli Bożej jest znakiem postępu w miłości³⁰. Jak słusznie

²⁴ KKK 826.

²⁵ *Reguła Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego z 1882 r. zwana Regułą Ośmiu Błogosławieństw*, Rzym 1967, 8.

²⁶ C. Borzęcka, *Zapiski ...*, dz. cyt., s. 13.

²⁷ P. Semenenko, *Listy...*, dz. cyt., s. 4.

²⁸ Zob. P. Semenenko, *Notatka dla osoby proszącej o uporządkowanie życia*, Stryszawa 2011, s. 9.

²⁹ S. Urbański, *Teologia życia mistycznego*, Warszawa 1999, s. 157.

³⁰ Zob. T. Kalkstein, *List...*, dz. cyt., s. 24.

zauważa ks. Semenenko: „jaka miłość, taka służba”³¹. Motywem pełnienia woli Bożej powinna być miłość. Sam Jezus wskazywał swoim uczniom: „Jeżeli Mnie miłujecie, będziecie zachowywać moje przykazania” (J 14,15). Ten, kto kocha, czyni dobro, dlatego św. Augustyn nie obawiał się stwierdzić: „Kochaj i rób, co chcesz”. Najdoskonalszą odpowiedzią i „najdoskonalszym aktem oddania, reasumującym wszystkie najwznioślejsze usposobienia i uczucia miłości ku Panu Bogu jest odpowiedź Matki Najświętszej: »Otom ja służebnica Pańska, niechaj mi się stanie według Słowa Twego«”³².

Jak wynika z powyższej analizy, rola miłości w procesie zjednoczenia z Bogiem jest nadrzędna i niezastąpiona. Doskonała miłość Boga, jako ta najtrudniejsza cnota, stanowi uwieńczenie całego życia duchowego³³.

3. Miłość fundamentem świętości

Każdy człowiek został powołany do świętości. Św. Paweł Apostoł nauczał, że uświęcenie ludzi jest wolą Bożą (por. 1 Tes 4,3). Świętość nie jest przywilejem niektórych, ale obowiązkiem wszystkich chrześcijan, niezależnie od obranej formy życia³⁴. Świętość każdego stanu odnosi się do przykazania miłości Boga i bliźniego, wyznaczonego mocą Nowego Przymierza. „Dopóki pielgrzymujemy w cieniach wiary – tłumaczyła Matka Teresa Kalkstein – miłość nasza, będąca uczestnictwem w miłości Bożej, może wzrastać nieskończenie. Żadnego kresu nie da się tu wytknąć w naszym pochodzie do świętości”³⁵.

Wzór wymaganej świętości opisany w Regule i Konstytucjach Sióstr Zmartwychwstanków bazuje na autorytecie Pisma Świętego. Chrystus Zmartwychwstały ma stać się dla sióstr Panem całej ich istoty do tego stopnia, aby za św. Pawłem mogły zawołać: „Żyje ja, już nie ja – żyje we mnie Chrystus!” (Ga 2,20). Takie zjednoczenie posiada dwie strony: negatywną, ujemną (śmierć sobie – ascetyka) i pozytywną, dodatnią (dopuszczenie do tego, aby Bóg żył w człowieku – mistyka)³⁶. Pierwsza z nich narzuca konieczność ascezy jako warunku osobistego zmartwychwstania, realizowanego przez wyrzeczenie i umartwienie, by – zgodnie z hasłem Zgromadzenia – dążyć do tego, „co w górze jest” (Kol 3,2). Druga zaś polega na współdziałaniu z Jezusem i przyzwoleniu Mu na swobodne działanie w sobie³⁷. W najwyższej formie życia duchowego ascetyka i mistyka wzajemnie się uzupełniają, działanie ludzkie ustępuje miejsca działaniu Boga, a jedynym życiem duszy staje się życie Chrystusa Pana³⁸.

³¹ P. Semenenko, *Ćwiczenia...*, dz. cyt., s. 95.

³² T. Kalkstein, *List...*, dz. cyt., s. 26.

³³ P. Semenenko, *Życie wewnętrzne*, Lwów 1931, s. 351.

³⁴ Por. KK 41.

³⁵ T. Kalkstein, *List...*, dz. cyt., s. 17.

³⁶ Zob. P. Semenenko, *Listy...*, dz. cyt., s. 18.

³⁷ Por. *Konstytucje Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa*, Rzym 1995, 4.

³⁸ Por. S. Urbański, *Duchowość...*, dz. cyt., s. 173.

W ekonomii zbawienia Wcielenie dodatkowo nadaje miłości charakter personalny: Bóg-Miłość staje się człowiekiem. Następnie w Misterium Paschalnym, które jest centralnym wydarzeniem w historii zbawienia, fundamentem chrześcijańskiej wiary, a – z racji szczególnej łaski Bożej – również sercem duchowości obu zgromadzeń Zmartwychwstania Pańskiego, miłość przybiera oblicze zmartwychwstania i życia.

Należy podkreślić, że troska o własną świętość nie może być nacechowana pychą i egoizmem, dlatego przedstawioną powyżej koncepcję świętości cechuje teologicznie uzasadniony chrystocentryzm³⁹. Świętość nie powinna być celem, jest bowiem efektem oddania się Panu, za sprawą czego wszystkie akty dokonują się w człowieku za Jego pośrednictwem i Jego mocą⁴⁰. Człowiek zostaje przemieniony przez miłość, która, zdaniem o. Semenki, jest najdoskonalszym środkiem zjednoczenia z Bogiem. Tylko miłość może prowadzić do zjednoczenia, ponieważ – jak tłumaczy s. Antonina Pisarska CR – jako jedyna może być „fundamentem życia z Chrystusem i skutecznym antidotum na pokusę ludzkiej woli, chcącej żyć jedynie własnym życiem”⁴¹. Na tym najwyższym poziomie rozwoju życia duchowego człowiek nie żyje już sobą, ale Bogiem, dzięki czemu osiąga stan jedności osobowej⁴². Jak analizuje nauczanie o. Semenki odkrywca zmartwychwstańskiej szkoły duchowości, ks. prof. S. Urbański, takie zespolenie nie niszczy odrębności osób, lecz upodabnia ich osobowości, oznaczając wspólne życie i działanie. Nie ma też, co należy zaznaczyć, charakteru substancjalnego, ponieważ natury Boga i człowieka nie zlewają się, gdyż dusza staje się boską przez

³⁹ Tamże, s. 175.

⁴⁰ Przykładowo w notatkach mistycznych s. Zofii Czarneckiej CR odnajdujemy taki zapis: „Ja chcę od ciebie drobnych pozytywnych aktów cichego heroizmu – nie ty je będziesz spełniała, ale daj, bym Ja je czynił w tobie”. Z. Czarnecka, *Notatka z dnia 26 kwietnia 1925 r.*, cyt. za: T. Kalkstein, *Zmartwychwstanka*, Katowice 1933, s. 318.

⁴¹ A. Pisarska, *Powstanie i rozwój Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego*, Rzym 1960, s. 203.

⁴² „Żyję już nie ja, ale żyje we mnie Chrystus. To znaczy, że nie ma już »ja«, że nie »ja« już moje ludzkie przyrodzone będzie życiem mojej osoby; ale choć pozostanie »ja« jako osoba, w tej osobie jednak już nie toż »ja«, nie też osoba w obłęd wirująca koło siebie, w sobie, ale żyje Chrystus, Jego »ja« i żywi osobę, stanowi życie jej, jest treścią ją wypełniającą. To więc mamy uczynić: wyrzucić własne »ja« z własnej osoby, aby Chrystus stał się jej początkiem i końcem, jej życiem, aby On sam żył w niej, żył w niej jako dawca życia, jako jej życie, i owszem, jako przyczyna i początek w niej życia całego. A potem na odwrót, aby osoba człowieka żyła w Chrystusie, karmiła się Nim, żyła Nim. Osoba więc zostaje, ale treść cała, wypełnienie osoby jest Chrystus Pan... Osoba jest moja, ale życiem jej jest Chrystus”. A. Pisarska, dz. cyt., s. 199.

IMPLIKACJE TEOLOGICZNE

uczestnictwo⁴³, innymi słowami, utożsamia się z Bogiem. Obie strony, miłujący i umiłowana, oddają się sobie wzajemnie i stają się jednym⁴⁴.

W tej komunii „spełnia się tajemnica przemienienia duszy w Boga przez miłość stosownie do udzielonej łaski”⁴⁵, co jest uwieńczeniem wszelkiej doskonałości, celem życia mistycznego i duszą świętości.

4. Paschalny dynamizm miłości

W dzisiejszym świecie można dostrzec tendencję do błędnego rozumienia tajemnicy Boga i człowieka. Postmodernizm, nacechowany relatywizmem etyczno-aksjologicznym i depersonalizującym indywidualizmem, ukazuje osobę ludzką jako miarę wszystkich rzeczy. Wielu na siłę dąży do podkreślenia swojej odrębności, pragnąc urzeczywistnić swój potencjał na coraz to nowych płaszczyznach. Człowiek opanowany przez materializm chce nabywać kolejne dobra, aczkolwiek niekoniecznie pożąda tego, co dobre i szlachetne. Nawet chrześcijanie odchodzą od praktykowania ascezy, kojarząc ją wyłącznie z nieuzasadnioną rezygnacją z dozwolonych przyjemności.

Mając na uwadze powyższe tendencje społeczno-kulturowe, proces formacji duchowej musi konieczne być inicjowany pracą nad wszechstronnym poznaniem siebie, obejmującą nie tylko powierzchowną ocenę ludzkiej kondycji, ale też najbardziej ukryte skłonności drzemiące w człowieku. Ks. Semenenko oraz Matki Fundatorki byli zdania, że punktem wyjścia dla życia duchowego jest poznanie siebie. Ich pogląd wyjaśniła s. Zofia Czarnecka⁴⁶, mistyczka Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstanków, pisząc, że „nie można wyjść z siebie, zanim się nie przejdzie przez siebie, a śluby mają być momentem wejścia w życie z Jezusem, na czyn nakreślony Wolą Jego Przenajświętszą”⁴⁷. Jest to płaszczyzna spotkania miłości z prawdą, prowadząca do wyzwolenia w myśl słów Jezusa: „Poznajcie prawdę, a prawda was wyzwoli” (J 8,32).

Paschalny dynamizm miłości zakłada przyjęcie prawdy o bezwarunkowej miłości Boga wraz z prawdą o kondycji człowieka po grzechu pierworodnym, na którą, jak głosi nauczanie przedstawicieli zmartwychwstańskiej szkoły duchowości, składa-

⁴³ „(...) Bóg go [człowieka – przyp. J.P.] do siebie zabierze, i z ona Swoją wieczną myślą o nim, po Bożemu w nim będącą, rzeczywiście połączy; nie na to, aby się w jestestwie Bożym rozplątał i zginął ze swoją osobą i bytem; ale przeciwnie, aby w swojej osobie, która jest z nicestwa, stał się uczestnikiem jestestwa Bożego, aby jego własna osoba przyjęła w siebie przez ową myśl Bożą również jestestwo Boże, i była, i żyła jak Bóg!” P. Semenenko, *Credo...*, dz. cyt., s. 109-110.

⁴⁴ S. Urbański, *Duchowość...*, dz. cyt., s.25.

⁴⁵ A. Pisarska, dz. cyt., s. 204.

⁴⁶ Zofia Karolina Czarnecka urodziła się 4 listopada 1897 r. w Warszawie. Do Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstanków wstąpiła 1 listopada 1920 r. Po przebyciu wszystkich etapów formacji zakonnej, dnia 15 sierpnia 1922 r, złożyła pierwsze śluby zakonne. Odnawiała je co roku w alumnacie (dzisiaj juniorat) i związana ślubami czasowymi umarła. S. Zofia prowadziła głębokie życie wewnętrzne, czego dowodem są jej notatki osobiste, w których zawarte są opisy jej wielu przeżyć mistycznych. Zmarła w opinii świętości 8 lutego 1926 r w wieku 28 lat. Por. J. Pyszna, *Ofiarować się trzeba na przepadle – realizacja charyzmatu Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego przez s. Zofię Czarnecką CR*, Poznań 2014.

⁴⁷ Z. Czarnecka, cyt. za: T. Kalkstein, *Zmartwychwstanka...*, dz. cyt., s. 153.

ją się nicość, nędza, niemoc oraz czynność własna. Nicość jest, według o. Semenienki, konsekwencją aktu stworzenia: człowiek stanowi byt przygodny, całkowicie zależny od Boga w sensie swego istnienia i działania. Nędza oznacza wywołane przez grzech pierworodny skażenie, skutkujące utratą pierwotnej harmonii. Nie jest grzechem, ale, stanowiąc dezintegrację na skutek upadku pierwszych rodziców, powoduje wiele trudności w życiu duchowym. Niemoc uwydatnia ludzką ograniczoność i niewystarczalność, wymagając od człowieka współdziałania z Bogiem. Czynność własna stanowi pęd do działania wedle własnego upodobania. Jednak, jak podkreślają przedstawiciele duchowości zmartwychwstańskiej, „uczucie swego niedołęstwa, mauluczkości, niemocy jest dobre, zdrowe, konieczne, ale samo jedno jest tą jednostronnością, która zabija i niszczy harmonię organizmu duchowego”⁴⁸. Dlatego tak ważne jest zachowanie harmonii między miłością a prawdą.

Na paschalnej drodze przemiany ułomne i słabe stworzenie w pewnej mierze może przemienić się w samego Chrystusa, co stanowi ideał życia wewnętrznego w duchu Zmartwychwstania. Do tej odnowy człowieczeństwa prowadzi umartwienie, które – jak już wcześniej zostało stwierdzone – jest koniecznością w życiu duchowym. Wyrzeczenie stwarza w człowieku przestrzeń do przyjęcia „odcisków Chrystusowych: Jego uczuć, myśli i chęci”⁴⁹. Asceza w duchowości Siostr Zmartwychwstanek ma charakter paschalny: wzrastanie w miłości jest drogą umierania sobie i zmartwychwstawania każdego dnia do nowego życia w Jezusie.

Głównym motywem chrześcijańskiego wyrzeczenia powinna być miłość. Właśnie z miłości do Chrystusa każda zmartwychwstanka zostaje wezwana do podjęcia świadomej pracy nad sobą i do ogołocenia się ze wszystkiego, co stoi na przeszkodzie zjednoczenia z Bogiem. Szczegółowo wyjaśnia to o. Paweł Smolikowski⁵⁰ w *Dyrektorium Zgromadzenia*. Przedstawia on sposób wszechstronnego i najdoskonalszego wyrzeczenia się sa-

⁴⁸ P. Semenenko, *Listy...*, dz. cyt., s. 16.

⁴⁹ A. Pisarska, dz. cyt., s. 199.

⁵⁰ Paweł Smolikowski urodził się 4 lutego 1849 r. w Twerze w Rosji. Był synem pułkownika wojsk polskich, czasowo pracującego w Rosji Seweryna Smolikowskiego i Melanii Mokajewskiej. Po powrocie rodziny z wygnania do Warszawy ukończył szkołę średnią i w 1866 r. wstąpił do Seminarium Duchownego. Po roku został wysłany na studia do Rzymu. Tam zamieszkał w Papieskim Kolegium Polskim, gdzie zetknął się z Księżmi Zmartwychwstańcami i wstąpił do ich zgromadzenia. Po ukończeniu studiów, 15 marca 1873 r., otrzymał święcenia kapłańskie w obrządku grecko-słowiańskim, gdyż pragnął oddać się pracy misyjnej wśród Unitów w Bułgarii (posługę tę pełnił w latach 1874–1882). W 1882 r. podjął pracę w interwencji zgromadzenia we Lwowie, skąd po dziesięć lat został przeniesiony do Rzymu, gdzie został rektorem Kolegium Polskiego. Oddał się pracy naukowej, co przyczyniło się do mianowania go na stanowisko konsultatora Kongregacji Rozkrzewiania Wiary. W 1895 r. został wybrany przełożonym generalnym zgromadzenia. Urząd ten pełnił przez dziesięć lat. Od 1921 r. był mistrzem nowicjatu w Krakowie. Jest uznawany za współtwórcę zmartwychwstańskiego systemu wychowania. Pozostawił po sobie ponad 200 dzieł i artykułów. Cechowały go wierność Bogu, dokładność i staranne spełnianie obowiązków. Zdumiewał głęboką wiarą, pokorą i posłuszeństwem. Mówiono o nim, że był „człowiekiem o sercu dziecka, głowie mędrca, a woli świętego”. Zmarł w opinii świętości 11 września 1926 r. 13 maja 1966 r. rozpoczęto jego proces beatyfikacyjny. Por. S. Urbański, *Duchowość...*, dz. cyt., s. 14.

mego siebie, które jest zadaniem osób poświęconych szczególnej służbie Bożej⁵¹. Osoba konsekrowana z miłości do Pana rezygnuje z przyjemności i pociech⁵², aby całe swoje serce zachować dla Boga⁵³. Unika także zabiegania o znaczenie i poważanie⁵⁴, nawet wtedy, gdy można je osiągnąć bez obrazy Stwórcy. Prawdziwa zmartwychwstanka „szuka znaczenia tylko w oczach Bożych”⁵⁵. Oddaje Najwyższemu wolność i niezależność⁵⁶, ponieważ jako dusza rozmiłowana w Bogu wyrzeka się swej własnej woli, nawet w rzeczach dozwolonych, aby pełnić wyłącznie wolę Bożą⁵⁷.

Podsumowując tę część pracy, należy jeszcze raz podkreślić, że wyrzeczenie nie byłoby środkiem uświęcenia, gdyby nie zostało ukierunkowanie na cel, jakim jest osiągnięcie coraz pełniejszego zjednoczenia człowieka z Chrystusem.

5. Miłość siostrzana wtórnym zmartwychwstaniem

Autentyczna miłość Boga nie pomija miłości bliźniego, dlatego każdy chrześcijanin wypełnia miłość Bożą przez świadczenie tejże miłości drugiemu człowiekowi. Te dwa rodzaje miłości są ze sobą ściśle związane, a stosunek do drugiej osoby jest wręcz sprawdzianem prawdziwości i dojrzałości miłości do Pana. „Złudzeniem jest oczywistym – uwrażliwiła Matka Jadwiga – jakoby się mogło Pana swego kochać, nie kochając tych, z którymi żyć i obcować nam każe”⁵⁸.

Przez wybór życia zakonnego człowiek zobowiązuje się żyć wymiarem wspólnotowym swojego powołania⁵⁹. Wspólnota życia konsekrowanego ma charakter nadprzyrodzony, ponieważ przynależność do niej nie wynika z wzajemnych wyborów osób, ale z powołania Bożego⁶⁰. Konsekracja łączy tych, którzy ją składają, gdyż poprzez akt konsekracji zakonnicy uczestniczą w tym samym charyzmacie oraz starają się wypełniać razem wolę Bożą. Miłość Boga i wzajemna miłość siostrzana są podstawą rozwoju życia wewnętrznego dla każdej zmartwychwstanki.

W 10. paragrafie Reguły Sióstr Zmartwychwstank z 1944 r. doskonała miłość siostrzana nazwana jest wręcz „wtórnym zmartwychwstaniem”⁶¹, zgodnie ze słowami z 1. Listu św. Jana Apostoła: „jesteśmy przeniesieni ze śmierci do życia, ponieważ miłujemy braci” (1 J 3,14). Powołani jesteśmy – tłumaczyła siostrzom bł. Celina Borzęcka – do wewnętrznego

⁵¹ Por. tamże.

⁵² Zob. P. Smolikowski, dz. cyt., s. 3-4.

⁵³ Zob. tamże, s. 5.

⁵⁴ Zob. tamże.

⁵⁵ Tamże, s. 6.

⁵⁶ Zob. tamże.

⁵⁷ Por. tamże, s. 7.

⁵⁸ J. Borzęcka, *Notatka z dnia 14 kwietnia 1904 r.*, w: tejże, *Łaska...*, dz. cyt., s. 110.

⁵⁹ Por. W. Gogola, *Posłuszeństwo zakonne: teologia i praktyka*, w: J. W. Gogola (red.), *Formacja zakonna*, t. II, Kraków 1998, s. 21.

⁶⁰ Zob. tamże, s. 98.

⁶¹ *Konstytucja Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa*, Rzym 1941, 10.

Autentyczna miłość Boga nie pomija miłości bliźniego, dlatego każdy chrześcijanin wypełnia miłość Bożą przez świadczenie tejże miłości drugiemu człowiekowi. Te dwa rodzaje miłości są ze sobą ściśle związane, a stosunek do drugiej osoby jest wręcz sprawdzianem prawdziwości i dojrzałości miłości do Pana.

zmartwychwstania⁶². Tak praktykowana miłość jest źródłem jedności. Jednocześnie stanowi odpowiedź na wezwanie Matki Założycielki: „Niech będą jedno!”⁶³, choć należy dodać, że dążenie do osiągnięcia nadprzyrodzonej unii nie tylko jest spełnianiem pragnienia Fundatorki, ale przede wszystkim spełnieniem zadość woli samego Jezusa (por. J 17,21).

Realizowanie charyzmatu Zgromadzenia zawartego w Konstytucjach zakłada wspólne przeżywanie swojego powołania⁶⁴. Ośrodkiem życia wspólnoty jest Chrystus obecny w Najświętszym Sakramencie, wokół którego siostry gromadzą się na codziennej Mszy Świętej, gdzie, poprzez spożywanie tego samego Chleba Eucharystycznego, umacniają wzajemnie więzy miłości. Każdy element zmartwychwstańskiej duchowości prowadzi do ustawicznego wzrastania w miłości, która powinna przejawiać się w dobroci i życzliwości, a kończyć – z mocy łaski Bożej – jednością⁶⁵. „Gdy tak ukochamy Pana Boga – tłumaczyła siostrze Matka Teresa Kalkstein – Jego Wolę Świętą, Jego myśl, złożoną w Zgromadzeniu, bez trudów ukochamy siebie nawzajem miłością siostrzaną, życzliwą, szczerą, serdeczną, bezinteresowną. W miłości Konstytucji i Zgromadzenia spotkamy się wszystkie, zespolimy całkowicie, i nastąpi ta doskonała „jedność miłości”, jaka koniecznie musi cechować rodzinę Zmartwychwstania Pańskiego”⁶⁶.

Miłość powinna obejmować również instytut zakonny jako taki. Wzór postawy wobec Zgromadzenia odnaleźć można w Konstytucjach: „Zgromadzenie będziemy kochać jak matkę, a miłość i wdzięczność wyrażać zarówno w słowach, jak w czynach”⁶⁷. Heroiczny przykład miłości do Zgromadzenia pozostawiła Siostrze Zmartwychwstanek bł. s. Alicja Kotowska CR, która swoją rodzinę zakonną pragnęła kochać jak własną duszę⁶⁸.

⁶² C. Borzęcka, cyt. za: Henschke E., dz. cyt., s. 199.

⁶³ C. Borzęcka, cyt. za: T. Kalkstein, *Sługa Boża Matka Celina Borzęcka*, Rzym 1951, s. 260.

⁶⁴ Por. *Konstytucje Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa*, Rzym 1995, 2, 59.

⁶⁵ Por. Z. Szulc, *W służbie miłości i prawdy*, t. I., Rzym 1979, s. 65.

⁶⁶ T. Kalkstein, *Na straży Miłości i Prawdy*, Rzym 1961, s. 17.

⁶⁷ *Konstytucje Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa*, Rzym 1995, 63.

⁶⁸ A. Kotowska, *List do Matki Antoniny Sołtan z dnia 28 lipca 1924 r.*, cyt. za: „Surrexit” 3(2012), s. 15.

6. Miłość zasadą apostołstwa

Szczególną misją każdej Zmartwychwstanki jest misja głoszenia światu przesłania o Bogu-Miłości. „Ta prawda o życiu Chrystusa Pana w nas – zaznaczył w Dyrektorium Zgromadzenia o. Paweł Smolikowski – wraz z prawdą o miłości Bożej są potężnymi środkami do zaprowadzenia Królestwa Bożego i w duszy naszej, i w duszach innych”⁶⁹. O konieczności podejmowania tego priorytetowego zadania przypominała siostronom również Matka Zofia Szulc. Uwrażliwiała siostry na to, że powinny być „żywym drogowskazem” postawionym na drodze do Miłości, aby swoją postawą reprezentować miłość Boga i zbliżać do Stwórcy każdego człowieka, szczególnie zaś ludzi samotnych, opuszczonych, cierpiących⁷⁰. „Pojęcie Boga jako miłości nadto będziemy szerzyć na świecie i nim wpływać na ludzi i pocieszać, pokrzepiać, podnosić, uszczęśliwiać” – jak zobowiązuje siostry Dyrektorium⁷¹.

Autentyczne spotkanie z Chrystusem owocuje macierzyństwem duchowym, które można określić rodzeniem drugiego człowieka do życia nadprzyrodzonego, osiąganego poprzez towarzyszenie duchowe połączone z modlitwą wstawienniczą. Wychowywanie według założeń pedagogiki zmartwychwstańskiej oznacza prowadzenie człowieka ku dojrzałości i doskonałości chrześcijańskiej, jest więc współdziałaniem ze Zbawicielem dla dobra Jego Kościoła. Proces kształtowania człowieczeństwa w duchu miłości i prawdy bazuje na szacunku, cierpliwości, zaufaniu i długomyślności, niezbędnych w formacji życia duchowego, mającej prowadzić do relacji z Bogiem i podjęcia wyzwania własnego powołania.

Miłość determinuje wzrost i rozwój człowieka. Jak zauważa s. Eleonora Henschke CR, Matka Fundatorka była zdania, że tylko miłość może warunkować wszelkie zabiegi pedagogiczne⁷², stąd czuwała, by działalność apostołska sióstr przebiegała w duchu miłości, co jest następstwem wychowywania w prawdzie⁷³.

Każda siostra Zmartwychwstania Pańskiego, składając śluby według Konstytucji Zgromadzenia, zobowiązuje się do określonego stylu pracy apostołskiej. Jej zadaniem staje się odtąd radosne zwiastowanie bliźnim miłości Boga i prawdy o tejże miłości, w tym przekonania, że Bóg nie kocha człowieka na jakiś abstrakcyjny sposób: nie kocha pojedynczej osoby tylko dlatego, że kocha całą ludzkość, ale kocha wszystkich, ponieważ miłuje każdego człowieka z osobna⁷⁴. Zmartwychwstanka uczy więc miłości, która wierzy w Miłość, wychowuje do miłości, ponieważ odwzajemnienie miłości Bożej musi być

⁶⁹ P. Smolikowski, dz. cyt., s. 24.

⁷⁰ Zob. Z. Szulc, dz. cyt., s. 246.

⁷¹ Tamże, s. 21.

⁷² „Dziecko... jeśli nie ukocha całym sercem tych, które je prowadzą, jeśli nie obudzi się w jakimś zakątku serca lub rozumu wiara w życzliwość przewodniczki; jeśli ta przewodniczka wzywając co chwilę dopóki będzie miała argumenta przeciwko miłości prawdziwie macierzyńskiej, którą dla niej mieć powinniśmy, nie dojdziemy do zamierzonego celu w jej wychowaniu”. C. Borzęcka, *List do s. H. Kowalewskiej z dnia 31 marca 1895 r.*, AGSZR, sygn. 2665, w: E. Henschke, dz. cyt., s. 277.

⁷³ Zob. E. Henschke, dz. cyt., s. 277.

⁷⁴ Zob. P. Smolikowski, dz. cyt., s. 18-19.

poprzedzone poznaniem bezwarunkowości i uprzedniości tejże miłości⁷⁵. Doświadczenie tak głęboko pojętej miłości nadaje życiu człowieka nowy kierunek, jakim jest miłowanie Boga i szczęśliwe wypełnianie Jego woli.

Zakończenie

Podsumowując powyższe rozważania, należy uznać prymat miłości w życiu osób konsekrowanych. Jak wykazała analiza wybranych źródeł, głoszenie światu orędzia o miłości Boga jest szczególnym powołaniem Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstanków. Błogosławiony owoc tego wzniesłego apostołstwa prowadzi ludzi do przyjęcia miłości Bożej, a w konsekwencji do odpowiedzi na nią całym swoim życiem.

Paschalna duchowość Zgromadzenia bazuje na miłości wierzącej w Miłość, wierze w duchowe zmartwychwstanie i nadziei przyszłej chwały. Upragnione zjednoczenie z Bogiem wyrażone w słowach św. Pawła Apostoła: „Żyj ja, już nie ja, żyje we mnie Chrystus!” (Ga 2, 20). dokonuje się przez miłosne przejście „przez krzyż i śmierć do zmartwychwstania i chwały”⁷⁶. Ta konieczna i systematyczna praca nad sobą jest spowodowana kondycją człowieka, a więc całkowitą zależnością od Boga w istnieniu i działaniu, odziedziczoną skłonnością do ulegania pokusom oraz negatywnymi skutkami grzechów osobistych. Jak zostało przedstawione, umotywowany miłością wysiłek wyniszczenia w sobie „starego człowieka” oraz ustawiczna współpraca z łaską Bożą są niezbędne, aby mocą Ducha Świętego mogło nastąpić wyczekiwane przeobrażenie w Chrystusa, stanowiące zwieńczenie życia duchowego.

Najlepsze i zwięzłe zarazem ujęcie duchowości Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego w kontekście podjętych rozważań odnaleźć można w słowach bł. Matki Celinie Borzęckiej CR. Zapytana o ducha Zgromadzenia odpowiedziała krótko: „Nasz duch i nasza praca wewnętrzna to zdanie się na Boga, śmierć sobie i podstawa wszystkiego – miłość”⁷⁷. ■

BIBLIOGRAFIA:

- Borzęcka C., *Listy do córki Jadwigi*, Rzym 1990.
- Borzęcka C., *Napełniona skarbami Bożymi*, Rzym 1992.
- Borzęcka C., *Zapiski i Notatki 1881-1913*, Rzym 1984.
- Borzęcka J., *Łaska oddania się Panu*, Rzym 1992.
- Florczak T. M., *Pierwsza zmartwychwstanka*, Poznań 2006.
- Henschke E., *W stronę pełni człowieczeństwa*, Poznań 2010.
- Kalkstein T., *List Okólny o miłości*, Rzym 1950.

⁷⁵ „Dopiero, gdy człowiek pozna, jak bardzo Bóg go kocha, zaczyna odwzajemniać Jego miłość. Stopniowo zaczyna miłować również wolę Bożą i „czynić ją nie z musu, nie niewolniczo, ale z własnej, nieprzymuszanej woli; nie tyle poddaje się Bogu, jak raczej się Mu oddaje”. Tamże, s. 31.

⁷⁶ Łac. *Per crucem et mortem ad resurrectionem et gloriam* – dewiza Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego wyryta na krzyżach profesyjnych.

⁷⁷ C. Borzęcka, *List do Jadwigi Borzęckiej z dnia 12 sierpnia 1887 r.*, w: teże, *Listy do córki Jadwigi*, Rzym 1990, t. I, s. 172.

IMPLIKACJE TEOLOGICZNE

- Kalkstein T., *Sługa Boża Matka Celina Borzęcka*, Rzym 1951.
- Kalkstein T., *Zmartwychwstanka*, Katowice 1933.
- Kalkstein T., *Życie wewnętrzne Matki Celiny Borzęckiej*, Poznań 1936.
- Konstytucje *Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa*, Rzym 1944.
- Konstytucje *Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa*, Rzym 1995.
- Mistecka M. L., *Zmartwychwstanki charyzmat i dzieje 1891-1991*, t. I, Lublin 1999.
- Mistecka M. L., *Zmartwychwstanki charyzmat i dzieje 1891-1991*, t. II, Lublin 2000.
- Pisarska A., *Powstanie i rozwój Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania*, Rzym 1960.
- Pyszna J., *Ofiarować się trzeba na przepadłe – realizacja charyzmatu Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego przez s. Zofię Czarnecką CR*, Poznań 2014.
- Reguła Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego z 1882 roku zwana Regułą Ośmiu Błogosławieństw*, Rzym 1967.
- Semenenko P., *Credo*, Kraków 1885.
- Semenenko P., *Ćwiczenia duchowne*, Kraków 1903.
- Semenenko P., *Listy duchowne*, Kraków 1924.
- Semenenko P., *Mistyka*, Kraków 1896.
- Semenenko P., *Notatka dla osoby proszącej o wskazówki w uporządkowaniu życia*, Stryszawa 2011.
- Semenenko P., *Życie wewnętrzne*, Lwów 1931
- Smolikowski P., *Dyrektorium Zgromadzenia Sióstr Zmartwychwstania Pańskiego*, Lwów 1932.
- Szulc Z., *W służbie miłości i prawdy*, t. I, Rzym 1979.
- Urbański S., *Duchowość zmartwychwstańcza*, Warszawa 2003.
- Urbański S., *Teologia życia mistycznego*, Warszawa 1999.

O AUTORCE:

mgr Joanna Pyszna, absolwentka Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Obecnie doktorantka II roku Teologii Duchowości UKSW.